Lietas arhīva Nr. A42-00113-24/34
ECLI:LV:ADRJJTN:2024:0513.A420290222.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Jelgavā 2024. gada 13. maijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Lala Apšeniece
rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta sabiedrības ar ierobežotu atbildību /nosaukums/ pieteikumā par Satiksmes ministrijas 2022. gada 6. oktobra lēmuma Nr. 03.1-02/2935 atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja sabiedrība ar ierobežotu atbildību /nosaukums/ vērsās valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Autotransporta direkcija" (turpmāk – direkcija) ar iesniegumu speciālās atļaujas (licences) kravas komercpārvadājumiem ar kravas transportlīdzekli saņemšanai.

Direkcija ar 2022. gada 11. augusta lēmumu Nr. 10.11/1565/2022/NOS (turpmāk – sākotnējais lēmums) atteica pieteicējai šādu atļauju izsniegt.

Ar Satiksmes ministrijas (turpmāk – ministrija) 2022. gada 6. oktobra lēmumu Nr. 03.1-02/2935 sākotnējais lēmums atstāts negrozīts, norādot, ka viena no obligātajām prasībām, lai pārvadātājam izsniegtu speciālo atļauju (licenci), ir atbilstība labas reputācijas prasībām, kura attiecināma gan uz pārvadātāju un tā likumiskajiem pārstāvjiem, gan pārvadājumu vadītāju. Šo prasību pārbauda Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Sodu reģistrā (turpmāk – Sodu reģistrs). Konstatējot neatbilstību, direkcija nav tiesīga pārvadātājam izsniegt speciālo atļauju (licenci). Atbilstības pārbaudes ietvaros tika konstatēta pieteicējas pārvadājumu vadītāja /pers. A/ neatbilstība labas reputācijas prasībām, jo viņam ir trīs aktīvas krimināLsodāmības. Likumdevējs ir noteicis, ka laba reputācija nav atbilstoša, ja kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm, arī Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotajā Karalistē, ir aktīva krimināLsodāmība, un šāda informācija pārbaudāma Sodu reģistrā. Direkcijai kā kompetentai iestādei nav rīcības brīvības apšaubīt vai neņemt vērā Sodu reģistra izsniegtu izziņu. Lietā nav pierādījumu, ka direkcija būtu pamatojusies uz kļūdainiem reģistrācijas datiem. Tāpat nav konstatējams, ka labā reputācija ir atjaunojusies un ka reģistrētās trīs krimināLsodāmības nebūtu jāņem vērā. Apstrīdēšanas iesniegumam pievienotajiem dokumentiem nav izšķirošas nozīmes, un tie nedzēš Sodu reģistra izziņā iekļautās ziņas, turklāt tie nav objektīvi pārbaudāmi, un tajos iekļautas ziņas tikai par vienu no trīs reģistrētajām krimināLsodāmībām.

[2] Pieteikumā un tā papildinājumā pieteicēja norāda šādus argumentus.

[2.1] Pieteicēja ir reģistrēta 2021. gada 20. decembrī, un tās vienīgais dalībnieks kopš dibināšanas brīža ir /pers. A/, kurš no 2021. gada 20. decembra līdz 2022. gada 28. jūlijam bija arī vienīgais valdes loceklis. /pers. A/ ir Lielbritānijā dzīvojošs latvietis, kurš nodarbojas ar kravu komercpārvadājumiem un vēlas atgriezties uz pastāvīgu dzīvi Latvijā, izveidojot kravu komercpārvadājumu biznesu. Šādam nolūkam tika nodibināta pieteicēja.

/pers. A/ pirms desmit un vairāk gadiem Lielbritānijā ir bijuši trīs krimināLpārkāpumi: 2008. gadā – transportlīdzekļa vadīšana alkohola vai narkotisko vielu ietekmē un nepakļaušanās arestam noteiktajā laikā, par ko piemērots naudas sods un transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšana uz laiku; 2013. gadā – transportlīdzekļa lietošana bez apdrošināšanas un ar zādzību saistīts nodarījums, par ko piemērots naudas sods, vadītāja apliecības liegums un pienākums pakļauties novērošanai, piespiedu darbs un konfiskācija; 2013. gadā – amatpersonas prasību neievērošana, par ko piemērots naudas sods.

Šie nodarījumi nav saistāmi ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 21. oktobra Regulas (EK) Nr. 1071/2009, ar ko nosaka kopīgus noteikumus par autopārvadātāja profesionālās darbības veikšanas nosacījumiem un atceļ Padomes Direktīvu 96/26/EK, (turpmāk – Regula) 6. pantā uzskaitītajām jomām.

/pers. A/ Lielbritānijā nekad nav ticis notiesāts ar brīvības atņemšanas sodu. Viņam nav nekādu aktīvu sodāmību, un krimināLprocesa materiāli vairs nav pieejami. Turklāt Lielbritānijā viņam ir izdota licence veikt preču pārvadājumus ar kravas transportlīdzekli.

2022. gada 28. jūlijā pieteicēja veica izmaiņas valdes sastāvā un iesniedza jaunu iesniegumu licences saņemšanai, apstiprinot citu pārvadājumu vadītāju. Licence tika izsniegta. Tomēr papildu personāla piesaiste aizskar pieteicējas subjektīvās tiesības nodarbināt par valdes locekli un pārvadājumu vadītāju /pers. A/, tāpēc pārsūdzētais lēmums rada pieteicējai komercdarbības ierobežojumu un tiesību aizskārumu. Pieteicēja šobrīd nav tiesīga iecelt par pārvadājumu vadītāju /pers. A/, jo tādā gadījumā esošā licence var tikt anulēta.

[2.2] Atbilstoši Regulai viens no kritērijiem autopārvadātāja profesionālās darbības veikšanai ir laba reputācija. Savukārt Regulas 6. pants nosaka labas reputācijas prasības un nosacījumus. Nav nopietna pamata apstrīdēt pārvadājumu vadītāja vai attiecīgā transporta uzņēmuma labo reputāciju, ja tie, piemēram, nav tikuši notiesāti vai tiem nav piemērotas sankcijas par jebkādiem smagiem to valsts spēkā esošo normatīvo aktu pārkāpumiem šādās jomās: komerctiesības; maksātnespējas tiesības; samaksu un nodarbināšanas nosacījumi profesijā; ceļu satiksme; profesionālā atbildība; cilvēku vai narkotiku tirdzniecība; nodokļu tiesības. Izņēmuma gadījums varētu būt vienīgi pieļaujams ar nopietnu pamatojumu, bet tāds pārsūdzētajā lēmumā vispār nav iekļauts.

Eiropas Savienības tieši piemērojamie normatīvie akti, tajā skaitā regulas, ir hierarhiski augstāka juridiskā spēka normatīvie akti, nekā nacionālie tiesību akti. Ja nacionālie normatīvie akti nonāk pretrunā ar Regulu, tad veidojas kolīzija un jāpiemēro Regula kā augstāka juridiskā spēka tiesību akts.

Pārsūdzētajā lēmumā norādītais, ka nacionālajos normatīvajos aktos var noteikt augstākas minimālās prasības labas reputācijas kritērijam, neatbilst faktiskajiem apstākļiem, jo Latvijā ar normatīvajiem aktiem nav noteiktas nekādas papildu prasības.

Sākotnējā lēmumā nekorekti ir norādīts uz reputācijas neatbilstību, ja Eiropas Savienības dalībvalstī ir aktīva krimināLsodāmība. Neatbilstība labas reputācijas kritērijam ir nevis par jebkuru aktīvu krimināLsodāmību, bet tikai Regulā uzskaitītajās jomās. Sakarā ar Lielbritānijas izstāšanos no Eiropas Savienības sodāmības šajā valstī ir jāpārbauda tāpat kā citās Eiropas Savienības dalībvalstīs. Neatbilstība labas reputācijas kritērijam ir tikai tad, ja pārvadājumu vadītājam vai likumiskajam pārstāvim ir aktīva krimināLsodāmība, t. i., sodāmība nav noņemta vai dzēsta, un tā ietilpst Regulā uzskaitītajās

jomās.

[2.3] Iestādei ir pienākums vispusīgi un objektīvi noskaidrot faktiskos apstākļus. Pieteicēja bija iesniegusi /pilsētas/tiesas reģistra izziņu par to, ka apsūdzības pret /pers. A/ ir atsauktas. Līdz ar to iestādei bija jāpievērš uzmanība nesakritībām Iekšlietu ministrijas Informācijas centra sniegtajās ziņās un jāapsver iespēja, ka reģistrācijas dati ir kļūdaini.

Iestādes ir kļūdījušās par /pers. A/ trīs aktīvām krimināsodāmībām, iespējams, par tādām uzskatot administratīvos pārkāpumus ceļu satiksmē.

[2.4] Ministrijas rīcība ir nesamērīga. Regulā ietvertais labas reputācijas jēdziens ir zemāks standarts par nevainojamas reputācijas jēdzienu. Sabiedrība negūst nekādu nozīmīgu labumu no tā, ka pieteicējai ir liegts nodarbināt /pers. A/ kā pārvadājumu vadītāju vai likumisko pārstāvi tikai tāpēc, ka viņam vēsturiski bijis kriminālpārkāpums, kas nav saistīts ar Regulā uzskaitītajām jomām.

Ministrijas nesamērīgo rīcību pamato arī fakts, ka Lielbritānijā /pers. A/ ir izsniegta analoģiska licence kravas pārvadājumu ar kravas transportlīdzekli veikšanai. Līdz pat 2020. gada 1. februārim Lielbritānija bija Eiropas Savienības dalībvalsts, un Regula tajā bija tieši piemērojama. Pēc izstāšanās no Eiropas Savienības Lielbritānija savus standartus autopārvadājumu jomā nav mazinājusi. Ja jau pat Lielbritānija, kurā /pers. A/ bija kriminālpārkāpumi, ir atzinusi viņa reputāciju par atbilstošu kravas pārvadājumu ar kravas transportlīdzekli veikšanai, tad ir nesamērīgi Latvijai, kurā /pers. A/ vispār nav sodīts, pie analoģiskiem apstākļiem uzskatīt /pers. A/ reputāciju par neatbilstošu.

Latvijas likumdevējs pret Lielbritāniju ir vēlējies saglabāt tādu pašu attieksmi kā pret pārējām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Šādai pieejai ir jādarbojas uz abām pusēm, t. i., ja Lielbritānija nesaskata ierobežojumus /pers. A/ profesionālās darbības veikšanai kravas transporta jomā, tad ir nesamērīgi, nevienlīdzīgi un netaisnīgi Latvijas valstij pret /pers. A/ nodarbināšanu transporta pārvadājumu jomā rīkoties atšķirīgi.

Turklāt, tā kā Lielbritānija nav Eiropas Savienības dalībvalsts, ministrijai nemaz nebija jāpārbauda /pers. A/ sodāmību ārpus Eiropas Savienības.

[2.5] Lielbritānijas normatīvajos aktos nepastāv tāds jēdziens kā sodāmības dzēšana vai noņemšana.

Līdz ar to nav samērīgi par jaunības muļķības dēļ izdarītajiem kriminālpārkāpumiem Lielbritānijā liegt /pers. A/ uz mūžu būt par tāda pārvadājumu uzņēmuma vadītāju, kuram nepieciešams saņemt speciālo licenci.

Ja analoģiski pārkāpumi būtu izdarīti Latvijā vai citā Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā sodāmība nesaglabājas visu mūžu, tad speciālās atļaujas izsniegšana netiktu liegta. Turklāt 2008. gadā Latvijā par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola reibumā nebija paredzēta krimināatbildība, bet par transportlīdzekļa vadīšanu bez apdrošināšanas Latvijā krimināatbildība nav paredzēta joprojām. Tādējādi būtu samērīgi /pers. A/ sodāmību dzēšanai piemērot Latvijas normatīvajos aktos noteiktos termiņus.

Atbilstoši ministrijas viedoklim /pers. A/ vairs nekad mūžā nebūs iespēju būt kravas pārvadājumu uzņēmuma ar speciālo atļauju vadītājam, kas demokrātiskā valstī ir nesamērīgi un netaisnīgi.

[3] Rakstveida paskaidrojumā ministrija pieteikumu neatzīst, balstoties uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[4] Lietā ir strīds par to, vai /pers. A/ kā pieteicējas amatpersona un pārvadājumu vadītājs atbilst labas reputācijas kritērijam, lai pieteicēja varētu saņemt speciālo atļauju (licenci) kravas komercpārvadājumiem ar kravas transportlīdzekli.

Pieteicējas ieskatā /pers. A/ Lielbritānijā iegūtās trīs krimināsodāmības nav pamats labas reputācijas apšaubīšanai.

[5] Autopārvadājumu likuma 6. panta pirmā daļa noteic, ka kravas pārvadājumu ar N kategorijas transportlīdzekli vai N kategorijas transportlīdzekli ar piekabi vai puspiekabi, kura pieļaujamā pilnā masa pārsniedz 2,5 tonnas, drīkst veikt, ja pārvadātājs direkcijā ir saņēmis speciālo atļauju (licenci) kravas komercpārvadājumiem ar kravas transportlīdzekli un atbilst Regulas 3. panta prasībām. Saskaņā ar panta desmito daļu pārvadātājam, tā likumiskajiem pārstāvjiem un pārvadājumu vadītājam jāatbilst Regulas 6. panta 1. punkta trešās daļas "a" un "b" apakšpunktā noteiktajām labas reputācijas prasībām, un šo prasību atbilstības izvērtēšanā tiek ņemta vērā Sodu reģistrā reģistrētā informācija par sodāmību noteiktās jomās. Atbilstoši Autopārvadājumu likuma 6. panta ceturtajai daļai kārtību, kādā izsniedzamas, anulējamas vai uz laiku apturamas speciālās atļaujas (licences) un licences kartītes attiecībā uz autotransporta līdzekļiem kravas pārvadājumiem, profesionālās kompetences sertifikāti un atļaujas starptautiskajiem kravas pārvadājumiem, nosaka Ministru kabinets. Saskaņā ar Ministru kabineta 2020. gada 7. aprīļa noteikumu Nr. 194 "Kārtība, kādā izsniedz, uz laiku aptur vai anulē speciālās atļaujas (licences) un licences kartītes komercpārvadājumu veikšanai ar autotransportu un izsniedz pārvadājumu vadītāja profesionālās kompetences sertifikātus" 4.4. apakšpunktu, pieņemot lēmumu par licences izsniegšanu, direkcijai jāpārliecinās par pārvadātāja likumisko pārstāvju un pārvadājumu vadītāja atbilstību labas reputācijas prasībām, pārbaudot informāciju Sodu reģistrā saskaņā ar Regulas 6. panta 1. punkta "a" un "b" apakšpunktu. Regulas 3. panta 1. punkta "b" apakšpunkts noteic, ka uzņēmumiem, kas veic autopārvadātāja profesionālo darbību, jābūt labai reputācijai. Savukārt labas reputācijas prasības nosacījumi ietverti Regulas 6. pantā, kura 1. punkta trešās daļas "a" un "b" apakšpunktos ietverti minimālie labas reputācijas kritēriji pārvadājumu vadītājam, "a" apakšpunktā paredzot, ka pārvadājumu vadītājs nevar būt bijis notiesāts vai tam nav tikušas piemērotas sankcijas par jebkādiem smagiem to valsts spēkā esošo normatīvo aktu pārkāpumiem šādās jomās: komerctiesības, maksātnespējas tiesības, samaksu un nodarbināšanas nosacījumi profesijā, ceļu satiksme, profesionālā atbildība, cilvēku vai narkotiku tirdzniecība.

Tādējādi atbilstoši normatīvajam regulējumam speciālo atļauju (licenci) komercpārvadājumu veikšanai var saņemt tikai persona, kas atbilst labas reputācijas kritērijam un to ietekmē tas, vai pārvadājumu vadītājs ir bijis notiesāts vai tam tikušas piemērotas sankcijas par jebkādiem smagiem pārkāpumiem, tostarp, ceļu satiksmē.

[6] Atbilstoši pieteicējas rakstveida paskaidrojumam (*lietas 45.–46. lapa*) lietā nav strīda par to, ka /pers. A/ Lielbritānijā ir ticis trīs reizes krimināli sodīts: /datums/ – par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola vai narkotisko vielu ietekmē un nepakļaušanos arestam noteiktajā laikā, par ko viņam piemērots naudas sods un transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšana uz laiku; /datums/ – par transportlīdzekļa lietošanu bez apdrošināšanas un par zādzību, par ko piemērots naudas sods, vadītāja apliecības liegums un pienākums pakļauties novērošanai, piespiedu darbs un konfiskācija; /datums/ – par amatpersonas prasību neievērošanu, par ko piemērots naudas sods.

Minētais krimināsodu saraksts apstiprina, ka /pers. A/ ir bijis trīs reizes kriminā sodīts par pārkāpumiem ceļu satiksmē un šīs sodāmības netiek dzēstas (*lietas 47., 48. lapa*). Šādus /pers. A/ izdarītos pārkāpumus tiesa nevar uzskatīt par maznozīmīgiem. Persona, kura vada transportlīdzekli alkohola vai narkotisko vielu ietekmē, nepakļaujas arestam, nozog un lieto transportlīdzekli bez apdrošināšanas, neievēro amatpersonas prasības, satiksmes drošībā rada nopietnu apdraudējumu ne tikai pati sev, bet arī citām personām. Apstāklis, ka konkrētajos gadījumos /pers. A/ izdarīto pārkāpumu dēļ nav iestājušās nopietnas sekas vai ka viņš par kriminālpārkāpumiem nav saņēmis ar brīvības atņemšanu saistītus sodus, nemazina nodarījumu smaguma novērtējumu. Izdarot šādus kriminālpārkāpumus, /pers. A/ ir apliecinājis savu bezatbildību un attieksmi, kura nevar palikt bez attiecīgas rezonanses. Konkrētajā gadījumā tā izpaužas sodāmības beztermiņa saglabāšanā un labas reputācijas zaudējumā.

Transportlīdzekļa vadīšana alkohola reibumā ir viens no smagākajiem pārkāpumiem ceļu satiksmes jomā, kas nopietni apdraud satiksmes dalībnieku drošību. Tā kā konkrēto pārkāpumu pieteicējas likumiskais pārstāvis izdarījis Apvienotajā Karalistē (kas iestādes lēmuma pieņemšanas brīdī vēl bija Eiropas Savienības dalībvalsts), tad šā pārkāpuma smagums jānovērtē atbilstoši tam, kādu smagumu tam piešķirusi Apvienotā Karaliste. Kriminālatbildības paredzēšana par pieteicējas likumiskā pārstāvja izdarīto pārkāpumu pati par sevi ļauj to vērtēt kā smagu valsts normatīvo aktu pārkāpumu (*Senāta 2022. gada 27. decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-911/2022, ECLI:LV:AT:2022:1227.A420134921.11.L, 4. punkts*).

Tādējādi tiesa nesaskata direkcijas rīcībā pārkāpumus vai nesamērību, licences izsniegšanas procesā tiešā veidā izmantojot Sodu reģistrā ietvertos datus par /pers. A/ sodāmību. Tieši pretēji – par nesamērīgu tiesas ieskatā būtu atzīstams direkcijas secinājums, ka /pers. A/ trīs nedzēstām krimināLsodāmībām nav nekādas ietekmes uz viņa labo reputāciju.

Pieteicējas norādei, ka /pers. A/ Lielbritānijā ir izsniegta licence komercpārvadājumu veikšanai, nav nekādas nozīmes izskatāmajā lietā, jo, pirmkārt, šādi pierādījumi nav iesniegti, otrkārt, pat ja šāda licence patiešām pastāv, tās esība nav saistoša Latvijas kompetentajām iestādēm. Turklāt vēl jāņem vērā, ka Lielbritānija nav Eiropas Savienības dalībvalsts, tā izsniedz licences atbilstoši savam normatīvajam regulējumam, kurš nav saistošs Latvijā.

[7] Pieteicēja argumentē, ka nesamērīgi ir liegt /pers. A/ licences saņemšanu par pārkāpumiem, kuri izdarīti pirms vairāk kā desmit gadiem.

Tiesa piekrīt šādam viedoklim un norāda, ka labas reputācijas zaudējums nav neatgriezenisks. Tāpēc tiesa uzskata par nepieciešamu pārliecināties, vai /pers. A/ kopš 2013. gada vairs nav pieļāvis pārkāpumus un viņa labā reputācija varētu būt atjaunojusies.

Pārbaudot Sodu reģistrā pieejamo informāciju, tiesa konstatē, ka arī pēc 2013. gada /pers. A/ Latvijā ir izdarījis pārkāpumus ceļu satiksmē, turklāt tādus, kas acīmredzami nopietni apdraud ceļu satiksmes drošību: /datums/ viņš ir saņēmis brīdinājumu par nepiesprādzēšanos ar drošības jostu; /datums/ – sodīts ar naudas sodu 40 *euro* par atļautā braukšanas ātruma pārsniegšanu no 31 kilometra stundā līdz 40 kilometriem stundā; /datums/– sodīts ar naudas sodu 160 *euro* par atļautā braukšanas ātruma pārsniegšanu no 31 kilometra stundā līdz 40 kilometriem stundā apdzīvotā vietā un dzīvojamā zonā.

Tiesa uzskata, ka šāda /pers. A/ rīcība neapliecina viņa spēju ievērot normatīvo aktu prasības ceļu satiksmes drošības jomā un attiecīgi nerada pamatu secināt, ka labā reputācija varētu būt atjaunojusies, jo arī vairāk kā piecus gadus pēc Lielbritānijā izdarītajiem krimināLpārkāpumiem /pers. A/ Latvijā ir piemērotas sankcijas par tādiem pārkāpumiem ceļu satiksmē, kas nopietni apdraud ceļu satiksmes drošību.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251., 289.–291. pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību /nosaukums/ pieteikumu par Satiksmes ministrijas 2022. gada 6. oktobra lēmuma Nr. 03.1-02/2935 atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnese L. Apšeniece